

ДИРЕКТИВАТА ОМНИБУС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ: НАПРЕДЪК ИЛИ ОТСТЪПЛЕНИЕ ОТ АНГАЖИМЕНТИТЕ НА СЪЮЗА ПО ЕВРОПЕЙСКАТА ЗЕЛЕНА СДЕЛКА?

Христина Орешкова¹

Резюме

Настоящата студия се основава на нормативен, систематичен и сравнителноправен анализ на основните изменения, въведени с Омнибус директивата, както и на мотивите за ускореното приемане на съответните законодателни предложения. Европейската комисия обосновава Омнибус инициативата с необходимостта от рационализиране на рамката за отчитане на устойчивост, намаляване на нормативната сложност и ограничаване на административната и отчетната тежест. Целта е да се разгледат основните характеристики на директивата като инструмент за реформиране на правната рамка на ЕС в областта на корпоративното отчитане за устойчивост, включително промените в приложното поле на изменените директиви. В съответствие с тази цел се анализират критични позиции в правната доктрина и практиката относно възможни последици за корпоративното управление, защитата на заинтересованите страни и ефективността на регулаторната рамка в областта на устойчивостта. Въз основа на анализа се достига до извода, че Директива (ЕС) 2026/470 е проявление на тенденция към преориентиране на политиката на ЕС към укрепване на конкурентоспособността и повишаване на икономическата ефективност, без да се поставят под съмнение, според официалната позиция на Европейската комисия, ангажиментите по Европейската зелена сделка и целите на устойчивото развитие.

Ключови думи: отчитане за устойчивост; CSRD; CSDDD; Омнибус директива

JEL: M41; M14; Q01; Q54; Q56

THE EUROPEAN UNION'S OMNIBUS DIRECTIVE: PROGRESS OR BACKSLIDING ON THE EU'S COMMITMENTS UNDER THE EUROPEAN GREEN DEAL?

Hristina Oreshkova²

Summary

This study is based on analyses the key features of the Omnibus Directive as an instrument for reforming the EU legal framework for corporate sustainability reporting, including changes to the scope of entities covered by the amended directives. It further assesses the potential implications of the reform for corporate governance and the broader regulatory environment, in light of critical positions in legal scholarship and practice. The article concludes that the Omnibus Directive reflects a broader reorientation of EU policy towards strengthening competitiveness and enhancing economic efficiency while, according to the Commission's official position, maintaining the Union's commitments under the European Green Deal and the broader objectives of sustainable development.

Keywords: sustainability reporting; CSRD; CSDDD; Omnibus Directive

JEL: M41; M14; Q01; Q54; Q56

¹ Доцент д-р, Финансово-счетоводен факултет, Университет за национално и световно стопанство, София, hristinaoreshkova@gmail.com

² Associate Professor PhD, Faculty of Finance and Accounting, University of National and World Economy, Sofia, hristinaoreshkova@gmail.com

Въведение

На 26 февруари 2025 г. Европейската комисия представи законодателните предложения, известни като пакет Омнибус, насочени към преразглеждане и опростяване на нормативната рамка за отчитане във връзка с устойчивостта³. Инициативата беше обусловена от необходимостта да се постигне по-добър баланс между засилените изисквания за прозрачност, от една страна, и намаляването на регулаторната сложност и административната тежест, от друга. Този подход се вписва в по-широката тенденция към регулаторна рационализация в правото на Европейския съюз.

След политическото споразумение между Европейския парламент и Съвета, постигнато на 9 декември 2025 г., и последвалото одобрение от Европейския парламент на 16 декември 2025 г., на 24 февруари 2026 г. Съветът на Европейския съюз прие Директива (ЕС) 2026/470, с която в значителна степен бяха реализирани предложенията от пакета Омнибус. Актът беше публикуван в Официален вестник на Европейския съюз на 26 февруари 2026 г. и влезе в сила на 18 март 2026 г.

С директивата се предвиждат срокове за транспониране в националните законодателства на измененията в Директивата за отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD) – до 19 март 2027 г. (чл. 5, пар. 1), и на измененията в Директивата относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта (Corporate Sustainability Due Diligence Directive – CSDDD) – до 26 юли 2028 г. (чл. 5, пар. 1).

В статията се анализират съдържанието, въздействието и възможните последици от реформата, насочена към трансформиране на рамката за отчитане във връзка с устойчивостта, както и нейното отражение върху корпоративното управление и заинтересованите страни. Изследването се основава на правно-аналитичен подход и систематичен преглед и тълкуване на приложимата правна уредба на Съюза, обхващаща актове на първичното и вторичното право, подготвителни материали и стратегически документи на Европейската комисия. За изясняване на мястото и значението на измененията в регулаторната структура са използвани сравнителноправният и систематичният метод.

В съответствие с ангажиментите на Европейската комисия за повишаване на конкурентоспособността чрез намаляване на отчетната тежест⁴, с Омнибус директивата се въвеждат съществени изменения в обхвата и съдържанието на

³ „Въпроси на устойчивостта“ означава екологични, социални и свързани с правата на човека фактори, както и управленски фактори, включително факторите на устойчивост по смисъла на член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2019/2088. „Отчитане във връзка с устойчивостта“ означава оповестяване на информация, свързана с въпроси на устойчивостта, в съответствие с членове 19а, 29а и 29г (Директива 2013/34/ЕС, член 2, точки 17 и 18).

⁴ В контекста на ангажимента на Комисията за намаляване на тежестта на отчитането и повишаване на конкурентоспособността е необходимо да се изменят директиви 2006/43/ЕО (3), 2013/34/ЕС (4), (ЕС) 2022/2464 (5) и (ЕС) 2024/1760 (6) на Европейския парламент и на Съвета, като същевременно се запазят целите на политиката, посочени в съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“, и съобщението на Комисията от 8 март 2018 г., озаглавено „План за действие: Финансиране за устойчив растеж“ (Директива (ЕС) 2026/470, съображение 2).

основни инструменти на правото на Европейския съюз в областта на корпоративното отчитане за устойчивост, сред които централно място заемат:

- Директива (ЕС) 2022/2464 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (CSRD);
- Директива (ЕС) 2024/1760 относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта (CSDDD);
- Директива 2013/34/ЕС относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия (Директивата за счетоводството)⁵;
- Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните и консолидираните счетоводни отчети⁶ (Одитната директива);
- Регламент (ЕС) 2020/852 относно създаването на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (Регламент за Таксономията на ЕС);

Измененията, въведени с Омнибус директивата, представляват дълбоко реструктуриране на рамката за корпоративното отчитане за устойчивост, тъй като засягат както приложното поле на съответната правна уредба, така и съдържанието, персоналният и материалният обхват на произтичащите от нея задължения. С директивата се осъществява преход от подход, основан на технически изменения и разширяване на изискванията за оповестяване, към пренастройване на регулаторната архитектура на корпоративното отчитане за устойчивост. В резултат на това нормативната тежест и интензитетът на изискванията се преразглеждат с цел постигане на по-добър баланс между регулаторната ефективност, правната сигурност и дългосрочните цели на устойчивото развитие.

От гледна точка на правната техника реформата предвижда ревизиране и опростяване на Европейските стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (European Sustainability Reporting Standards – ESRS), включително секторноспецифичните Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (sector-specific ESRS)⁷, както и въвеждане на диференциращ подход към изискванията за външно уверяване, основан на ограничена степен на сигурност и възможност за преминаване към разумна степен на сигурност⁸

⁵ Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета.

⁶ Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 година относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета.

⁷ С Директива (ЕС) 2024/1306 от 29 април 2024 година беше отложено приемането на секторноспецифичните Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (sector-specific ESRS) с две години.

⁸ „Сигурност“ и „увереност“ се посочват като близки по значение понятия в българската лексикографска традиция, макар между тях да съществуват семантични нюанси. В професионалната терминология в областта на одита и ангажиментите за изразяване на сигурност терминът „сигурност“ се използва последователно както в Директива 2006/43/ЕО, Директива 2013/34/ЕС и Закона за независимия финансов одит, така и в Международните стандарти за ангажименти за изразяване на сигурност (International Standards on Assurance Engagements – ISAE).

(limited and reasonable assurance). С Директива (ЕС) 2026/470 се въвежда т.нар. „праг на веригата на създаване на стойност“ („value-chain cap“), което следва да се разглежда като едно от ключовите изменения. С него се ограничава възможността големите предприятия да изискват от по-малките предприятия, участващи във веригата на създаване на стойност, информация, надхвърляща пропорционално обосновани граници. С това ограничение се цели – според официалната позиция на Европейската комисия – да се предотврати прехвърлянето на непропорционални административни и финансови тежести върху по-малки икономически субекти и да се засили нормативната съгласуваност в рамките на вътрешния пазар.

В доктринална перспектива тези изменения се вписват в развиващата се парадигма на правото на ЕС в областта на корпоративното отчитане за устойчивост и корпоративното управление, характеризираща се с напрежение между стратегическите цели на Европейската зелена сделка и приоритетите на вътрешния пазар. Нормативната логика на пакета Омнибус се свързва със стремеж към „регулаторно калибриране“ („regulatory recalibration“) на вторичното право, по-конкретно на Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD) и Директива (ЕС) 2024/1760 (CSDDD), насочено към намаляване на оперативните разходи и повишаване на конкурентоспособността на предприятията.

Същевременно възникват съществени въпроси относно съвместимостта на реформата с изискванията за устойчиво развитие и високо равнище на защита на околната среда, закрепени в член 3, параграф 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС), както и с принципа на интегриране на екологичните изисквания във всички политики и дейности на Европейския съюз, уреден в член 11 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Именно в тази перспектива се поставя въпросът дали Омнибус реформата представлява необходима регулаторна рационализация или бележи функционално отстъпление от ангажиментите на Съюза по Европейската зелена сделка.

В този смисъл Омнибус директивата – според официалната позиция на Европейската комисия – представлява не просто инструмент за техническо преразглеждане на нормите, а средство за адаптиране на модела на корпоративното отчитане за устойчивост, чрез което се цели оптимизиране на съотношението между регулаторната строгост, от една страна, и административната изпълнимост, от друга. Този подход се вписва в по-широката еволюция на вторичното право на Европейския съюз, насочена към балансиране между глобалните цели на устойчивото развитие и принципите на правна сигурност и пропорционалност. В този контекст се очертава стремеж към изграждане на по-балансиран модел на корпоративното отчитане за устойчивост, при който задълженията за създаване и оповестяване на нормативно определена количествена и качествена информация се обуславят от изискванията за ефективност, съразмерност, сравнимост и прозрачност.

От систематична гледна точка реформата се разглежда не само като техническо изменение на регулаторната рамка за устойчивост, а като част от по-широк процес на трансформиране на дружественото право на ЕС към модел на регулирана устойчивост (Mares, 2023). В рамките на този модел икономическите свободи – основа на вътрешния пазар, и екологичните цели – ключов компонент на Европейската зелена сделка, се намират в динамичен баланс. Между тези политики съществува постоянно напрежение, което обуславя необходимостта от търсене на равновесие. Стремешът към постигане на по-добро равновесие намира отражение в значителна част от съвременното европейско законодателство и съдебната практика. В този смисъл измененията, въведени с Директива (ЕС) 2026/470, се разглеждат не като изолиран законодателен акт, а като проявление на еволюцията на модела на регулиране в правото на Европейския съюз, свързана с преосмислянето на съотношението между целите на устойчивото развитие, конкурентоспособността на Съюза и регулаторната пропорционалност.

Основни изменения в регулаторната рамка, въведени с Директива (ЕС) 2026/470 (Омнибус директивата)

Директива (ЕС) 2026/470 въвежда нови прагове за задължително отчитане за устойчивост, които съществено се различават от първоначално предложените от Европейската комисия в пакета Омнибус. С Директива (ЕС) 2026/470 се изменя член 19а от Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁹. Режимът, установен с Директива 2013/34/ЕС, изменена с Директива (ЕС) 2022/2464 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), предвиждаше значително по-широк обхват на задължителното отчитане за устойчивост. Съгласно този режим всички големи предприятия, както и малките и средните предприятия, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар в Съюза, *следваше* да изготвят и публикуват на индивидуална основа отчети във връзка с устойчивостта. В доклада на Марио Драги¹⁰ „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ се посочва, че изискванията за отчетност представляват основен източник на регулаторна тежест („major source of regulatory burden“), като се подчертава необходимостта от по-адекватно отчитане на мащаба на дейностите на предприятията, засегнати от регулацията.

В отговор на тези критични констатации законодателят, в рамките на Омнибус реформата, предприе съществено ограничаване на приложното поле на задължителното отчитане за устойчивост, като обвързва възникването на това задължение с ясно определени количествени показатели. Съгласно изменението на член 19а, параграф 1 от Директива 2013/34/ЕС задължението за отчитане във връзка с устойчивостта се ограничава до големи предприятия, установени в

⁹ Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (текст от значение за ЕИП), Консолидиран текст.

¹⁰ Докладът на Марио Драги „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ беше представен на 9 септември 2024 г. и официално представен в Европейския парламент на 17 септември 2024 г.

Европейския съюз, които реализират годишен нетен оборот над 450 млн. евро и имат средно над 1000 служители през финансовата година. Сходен подход е възприет и по отношение на предприятията майки на големи групи и други категории субекти. Кумулативното, а не алтернативното прилагане на тези прагове представлява съществена промяна спрямо предходния режим и води до значително стесняване на кръга на задължените субекти. Това решение отразява стремежа към по-прецизно диференциране и съсредоточаване на регулаторните изисквания върху икономически най-значимите участници на вътрешния пазар.

С въвеждането на този модел законодателят концентрира регулаторните изисквания върху субектите, които поради своя мащаб могат да оказват най-значими екологични, социални и управленски въздействия и същевременно разполагат с най-голям финансов и организационен капацитет да понесат разходите, възникващи неизбежно в процеса на прилагане на стандартите за отчитане във връзка с устойчивостта. Счита се, че по този начин се постига по-висока степен на съответствие с принципа на пропорционалност по смисъла на член 5, параграф 4 от Договора за Европейския съюз (ДЕС).

Предприятията, групите и емитентите, които не достигат установените прагове, остават извън обхвата на задължителното отчитане за устойчивост, като за тях се запазва възможността доброволно да оповестяват релевантна информация. Тази възможност е институционално подкрепена чрез въвеждането на специфични насоки и разработването на стандарти за доброволно отчитане за микро-, малките и средните предприятия – Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed Micro-, Small- and Medium-sized Enterprises (VSME), което допълнително подчертава диференциращия и пропорционален характер на регулаторния модел, възприет с Омнибус директивата¹¹.

В рамките на пакета Омнибус Европейската комисия първоначално предвиждаше значително по-широко приложно поле на задължителното отчитане за устойчивост. Предложението се отнасяше за големи предприятия и предприятия майки на големи групи, установени в Европейския съюз, със средно над 1 000 служители през финансовата година, като този критерий се съчетаваще алтернативно с един от двата финансови критерия – годишен нетен оборот над 50 млн. евро или обща балансова сума (обща балансова стойност на активите) над 25 млн. евро.

В хода на законодателния процес този подход беше ревизиран, като алтернативният критерий, основан на общата балансова стойност на активите към края на отчетния период, отпадна, а прагът относно годишния нетен оборот беше повишен до 450 млн. евро. Тази еволюция отразява ясно политическо и

¹¹ Подходът, възприет в рамките на реформата Омнибус, продължава тенденцията към рационализиране на отчетните изисквания, проявила се още с Директива (ЕС) 2024/1306, с която беше отложено приемането на секторноспецифичните Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (sector-specific ESRS). Съгласно Директива (ЕС) 2024/1306, изменяща член 29б от Директива 2013/34/ЕС, секторноспецифичните стандарти запазват бъдещия си обвързващ характер като делегирани актове, като срокът за тяхното приемане от Комисията е отложен с две години – от 30 юни 2024 г. до 30 юни 2026 г.

регулаторно преориентиране към по-строго ограничаване на задължителното отчитане във връзка с устойчивостта до най-големите икономически субекти, в съответствие с целите за намаляване на регулаторната и административната тежест и засилване на пропорционалността на изискванията. В Прессъобщение на Европейската комисия от 26 февруари 2025 г. пакетът от предложения Омнибус е представен като инструмент за намаляване на административната тежест с над 6 млрд. евро годишно за предприятията в Съюза.¹² Комисията подчертава необходимостта от рационализиране на отчетните изисквания, като следва да се отбележи, че още с Директива (ЕС) 2024/1306 беше отложено приемането на секторноспецифичните Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (sector-specific ESRS) като част от по-широките мерки за облекчаване на отчетната тежест.

Според публикувани анализи и оценки приблизително 80 % от предприятията, първоначално попадащи в приложното поле на Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD), остават извън обхвата на задължителното отчитане за устойчивост. Поради това значителен брой предприятия се освобождават от задължението да изготвят отчети за устойчивост, като за тях се запазва възможността за доброволно оповестяване на информация по въпросите на устойчивостта (EU Omnibus Package 2026: CSRD Scope Reduced by 80% — What Changed and Who Is Still In Scope, 2026).

Малките и средните предприятия по смисъла на член 3 от Директива 2013/34/ЕС, включително тези, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар, остават извън приложното поле на задължителното отчитане за устойчивост. Това беше заложено и в първоначалните предложения на Европейската комисия в рамките на пакета Омнибус и впоследствие – окончателно утвърдено с Директива (ЕС) 2026/470, с която се изменя член 19а¹³ от Директива 2013/34/ЕС¹⁴. С посоченото изменение се въвеждат значително по-високи прагове, въз основа на които се определя кръгът на задължените субекти. Задължението се отнася само за предприятия, които към датата на баланса си едновременно отговарят на посочените по-горе критерии.

Тези прагове съществено надвишават критериите, въз основа на които дадено предприятие може да се категоризира като малко или средно по смисъла на член 3 от Директива 2013/34/ЕС, изменена с Делегирана директива (ЕС)

¹² European Commission. Commission simplifies rules on sustainability and EU investments, delivering over €6 billion in administrative relief. Press release. Brussels, 26 February 2025. Достъпно на https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_614 (Last accessed on 24 June 2026).

¹³ Член 19а се изменя, както следва: а) в параграф 1 първа алинея се заменя със следното: „Предприятията, които към датата на баланса си надвишават нетен оборот от 450 000 000 EUR и среден брой от 1 000 служители през финансовата година, включват в своя доклад за дейността информацията, необходима за разбиране на въздействията на предприятието върху въпросите на устойчивостта, както и необходимата информация за разбиране на начина, по който въпросите на устойчивостта засягат развитието, резултатите от дейността и състоянието на предприятието“ (член 2, параграф 4 от Директива (ЕС) 2026/470).

¹⁴ На 21 декември 2023 г. в Официален вестник на Европейския съюз беше публикувана Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 за изменение на Директива 2013/34/ЕС (Директивата за счетоводството), с която бяха коригирани праговете за микро-, малки, средни и големи предприятия и групи. Измененията следваше да бъдат транспонирани в националните законодателства до 24 декември 2024 г., като разпоредбите се прилагат за финансови години, започващи на или след 1 януари 2024 г.

2023/2775 на Европейската комисия. Съгласно тази разпоредба средни предприятия са тези, които към датите на балансите си не надхвърлят праговете по най-малко два от трите показателя¹⁵, в това число нетен оборот¹⁶ до 50 млн. евро и среден брой на служителите през финансовата година до 250. На практика решаващо значение придобива изискването за среден брой на служителите – над 1000 през финансовата година, което изключва вероятността предприятие, категоризирано като средно по смисъла на директивата, да попадне в приложното поле на задължението за отчитане за устойчивост. По този начин измененията, въведени с Директива (ЕС) 2026/470, изключват малките и средните предприятия, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар, като самостоятелна категория задължени субекти, предвидена в предходната уредба, установена с Директива (ЕС) 2022/2464 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (CSRD).

Еволюцията на праговете по член 40а от Директива 2013/34/ЕС ясно илюстрира промяната в регулаторната философия, първоначално заложена в Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD) и впоследствие преосмислена в рамките на реформата Омнибус. Първоначално Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD) установяваше относително широк обхват на задълженията за предприятията от трети държави, като изискваше групов нетен оборот в Съюза над 150 млн. евро и наличие на голямо дъщерно предприятие („large subsidiary undertaking“) в Съюза или клон с нетен оборот над 40 млн. евро. С Директива (ЕС) 2026/470 законодателят предприема съществено преразглеждане на този подход, като увеличава прага за нетния оборот, генериран в Съюза, до 450 млн. евро и въвежда количествен праг от 200 млн. евро нетен оборот както за дъщерните предприятия¹⁷, така и за клоновете. Тъй като преди изменението по отношение на дъщерните предприятия не беше предвиден количествен праг за нетния оборот, не може да се приеме, че е налице увеличение от 40 млн. евро на 200 млн. евро. Въвеждането на количествен праг за дъщерните предприятия, съчетано с трикратното увеличение на прага за нетния оборот, генериран в Съюза, и петкратното увеличение на прага за клоновете, представлява едно от най-съществените ограничения на персоналния обхват на режима за отчитане във връзка с устойчивостта. Новият режим се прилага само спрямо най-големите групи от трети държави, което отразява стремежа на законодателя към намаляване на административната тежест и засилване на пропорционалността,

¹⁵ Средните предприятия са предприятия, които не са микропредприятия или малки предприятия, и които към датите на балансите си не надхвърлят праговете по най-малко два от следните три показателя: а) балансова стойност: 25 000 000 евро; б) нетен оборот: 50 000 000 евро; в) среден брой на служителите през финансовата година: 250 (Директива 2013/34/ЕС, член 3, параграф 3).

¹⁶ „Нетен оборот“ означава сумите, получени от продажбата на продукти и предоставянето на услуги, след приспадане на търговските отстъпки, данъка върху добавената стойност и други данъци, пряко свързани с оборота (Директива 2013/34/ЕС, член 2, точка 5).

¹⁷ Преди изменението по отношение на дъщерните предприятия не беше предвиден количествен праг за нетния оборот, а критерият беше наличието на „голямо дъщерно предприятие“ („large subsidiary undertaking“) по смисъла на Директива 2013/34/ЕС.

като същевременно се запазва достъпът до информация за устойчивостта на икономически най-значимите участници на вътрешния пазар.¹⁸

Публикувани анализи и експертни оценки сочат, че значителна част от предприятията, които първоначално попадат в кръга на задължените субекти – адресатите на правните задължения (obliged entities), съгласно Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD), остават извън обхвата на задължителното отчитане за устойчивост вследствие на измененията, въведени с Директива (ЕС) 2026/470. Режимът на задължително отчитане се концентрира върху ограничен кръг от най-големите икономически субекти. За останалите предприятия се запазва възможността за доброволно оповестяване на информация по въпросите на устойчивостта. Това изместване на регулаторния фокус към най-големите икономически субекти отразява стремеж към засилване на пропорционалността на регулаторния модел и намаляване на административната и финансовата тежест за предприятията с по-ограничен ресурсен и организационен капацитет.

В сравнение с първоначалната концепция на Директива (ЕС) 2022/2464, основана на визията за постепенно разширяване на кръга на задължените субекти, измененията, въведени с Директива (ЕС) 2026/470, бележат преход към по-силно концентриран и селективен модел на регулиране. Вместо да разширява приложното поле на задължителното отчитане за устойчивост, законодателят възприема подход, чрез който регулаторните изисквания се съсредоточават върху икономически най-значимите предприятия, разполагащи с най-голям финансов и организационен капацитет и потенциал да оказват значими екологични, социални и управленски въздействия. По този начин се засилва диференциращият характер на регулаторния режим, а принципът на пропорционалност се утвърждава като водещ при определянето на персоналния обхват на задължението за отчитане във връзка с устойчивостта.

Доброволни стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта

Съображенията в преамбюла към Директива (ЕС) 2026/470 препращат към доклада на Драги¹⁹ „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ („The Future of European Competitiveness“). Както беше отбелязано по-горе, в доклада се подчертава, че рамката за отчитане във връзка с устойчивостта е „основен

¹⁸ Връзката между член 29ва и член 40а от изменената Директива 2013/34/ЕС разкрива системната логика на Омнибус реформата, насочена към пропорционализиране на европейската рамка за отчитане във връзка с устойчивостта. Докато член 29ва въвежда опростени и съобразени с капацитета на по-малките предприятия доброволни стандарти, член 40а — в своята изменена редакция — ограничава задължението за отчитане във връзка с устойчивостта на предприятия от трети държави до групи с най-значимо икономическо присъствие в Съюза. Така двата механизма функционират паралелно: първият намалява регулаторната тежест за предприятията под съответните прагове, а вторият предотвратява непропорционалното обхващане на групи от трети държави с ограничено икономическо присъствие в Европейския съюз. В своята съвкупност тези механизми отразяват стремежа на законодателя към прилагане на принципа на пропорционалност като структурен ориентир на реформата, като адаптират изискванията към икономическия мащаб, организационния капацитет и особеностите на различните категории предприятия.

¹⁹ Докладът на Марио Драги очертава стратегическа визия за мащабни структурни реформи в Европейския съюз, насочени към повишаване на конкурентоспособността и ограничаване на натрупаното изоставане на европейската икономика в глобален план. В доклада се подчертава, че за постигането на тези цели Европейският съюз следва да увеличи инвестициите с приблизително 750–800 млрд. евро годишно, за да укрепи конкурентоспособността на икономиката на Съюза и да преодолее изоставането в областта на технологиите и иновациите спрямо водещите икономики.

източник на регулаторна тежест“ и се изтъква „необходимостта от по-добро отчитане на размера на дружествата, засегнати от регулирането“. В съответствие с тази логика в преамбюла на Директива (ЕС) 2026/470 се посочва, че за да се намали тежестта на отчитането върху предприятията и да се постигнат целите на отчитането по по-пропорционален начин, задължението за изготвяне и публикуване на отчети във връзка с устойчивостта на индивидуално равнище следва да бъде ограничено до предприятия, които отговарят на нормативно определени количествени критерии²⁰. По-целенасоченият обхват, който следва да се прилага и по отношение на групите и емитентите, ще гарантира – според официалната позиция – че тежестта на задължителното отчитане във връзка с устойчивостта ще бъде ограничена до най-големите предприятия, групи и емитенти, които поради своя мащаб могат да оказват най-значими екологични, социални и управленски въздействия и разполагат с най-голям капацитет да поемат разходите, свързани с отчитането във връзка с устойчивостта, включително с оповестяването на информация по екологични, социални и управленски аспекти на дейността.²¹ За предприятията, групите и емитентите под посочените прагове се запазва възможността доброволно да оповестяват информация във връзка с устойчивостта. Упражняването на тази възможност се подпомага чрез създаването с Директива (ЕС) 2026/470 на правна основа за разработване и приемане на доброволни стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта по член 29ва от Директива 2013/34/ЕС. С член 2 „Изменения на Директива 2013/34/ЕС“, параграф 4 от Директива (ЕС) 2026/470 се внасят съществени изменения и допълнения в член 19а от Директива 2013/34/ЕС, включително нови правила и легални определения относно отчитащите се предприятия, защитените предприятия по веригата на създаване на стойност и доброволните стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта. С измененията в член 19а, параграф 3 от Директива 2013/34/ЕС се въвеждат легални определения на понятията „отчитащо се предприятие“, „защитено предприятие“ и „доброволни стандарти“. Понятието „доброволни стандарти“ означава стандарти, чието използване е доброволно съгласно член 29ва „Доброволни стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта“ от изменената Директива 2013/34/ЕС.

На Европейската комисия се предоставя правомощието да приеме чрез делегирани актове, в съответствие с член 49 от изменената Директива 2013/34/ЕС, доброволни стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта до 19 юли 2026 г. С това се цели да се улесни доброволното оповестяване на информация за устойчивостта от страна на предприятия, които към датата на баланса имат среден брой на служителите през предходната финансова година, който не надхвърля 1 000, както и да се ограничи възможният натиск върху предприятията

²⁰ Вж. съображения 7 и 8 от преамбюла на Директива (ЕС) 2026/470 относно ограничаването на обхвата на задължителното отчитане във връзка с устойчивостта до предприятия с нетен оборот над 450 000 000 EUR и среден брой над 1 000 служители през финансовата година, както и относно прилагането на същия подход спрямо застрахователните предприятия и кредитните институции.

²¹ Преамбюл на Директива (ЕС) 2026/470, съображение 7.

от категорията на малките и средните предприятия (МСП) и други по-малки предприятия, участващи във веригите за създаване на стойност, да предоставят информация, която големите отчитащи се предприятия, в качеството им на задължени субекти, биха могли да изискват.

Доброволните стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта, посочени в параграф 1 на член 29ва от Директива 2013/34/ЕС, се основават на Препоръка (ЕС) 2025/1710 на Комисията²², в нейната първоначална редакция. Освен това в концептуално и съдържателно отношение доброволните стандарти са съобразени с капацитета и характеристиките на предприятията, за които са предназначени, както и с мащаба и сложността на техните дейности. Тези особености обуславят пропорционалния характер на предвидената рамка за доброволно отчитане. Доколкото е възможно, в доброволните стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта се посочва също структурата, която да се използва за представяне на информацията за устойчивост.

Най-малко на всеки четири години, считано от началната дата на тяхното прилагане, Комисията преразглежда доброволните стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта, като взема предвид техническите становища на Европейската консултативна група по финансово отчитане (ЕКГФО) и при необходимост ги изменя, за да отчете промените, които са от значение за отчитането във връзка с устойчивостта.

Секторноспецифични Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (sector-specific ESRS)

Подходът, възприет в рамките на реформата Омнибус, продължава тенденцията към рационализиране на отчетните изисквания, проявила се още с Директива (ЕС) 2024/1306, с която беше отложено приемането на секторноспецифичните Европейски стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (sector-specific ESRS). Съгласно Директива (ЕС) 2024/1306, с която се изменя Директива 2013/34/ЕС по отношение на сроковете за приемане на стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта за определени сектори и предприятия от трети държави, срокът за приемане на секторноспецифичните стандарти беше удължен с две години – от 30 юни 2024 г. до 30 юни 2026 г.²³ Както се подчертава в съображенията към Директива (ЕС) 2024/1306, отлагането цели да се намали административната тежест за предприятията и да се осигури достатъчно време за прилагане на хоризонталните стандарти, приети с Делегиран регламент (ЕС) 2023/2772. Изменението не засяга бъдещия обвързващ характер на секторноспецифичните стандарти. Съгласно съображенията към Директива (ЕС) 2024/1306 Комисията следва да приема делегираните актове, съдържащи

²² Препоръка (ЕС) 2025/1710 на Комисията от 30 юли 2025 г. относно доброволен стандарт за отчитането във връзка с устойчивостта за малките и средните предприятия (ОВ L, 2025/1710, 5.8.2025 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1710/oj>).

²³ С Директива (ЕС) 2024/1306 се изменя член 29б от Директива 2013/34/ЕС и срокът за приемане на секторноспецифичните стандарти (sector-specific ESRS) се удължава с две години.

секторноспецифичните стандарти, веднага след като съответните стандарти бъдат подготвени.

Пакетът Омнибус не отменя секторноспецифичните стандарти (sector-specific ESRS), а потвърждава тенденцията към рационализиране на рамката за отчитане във връзка с устойчивостта. В съответствие с мотивите и официалната позиция на Европейската комисия се предвижда преразглеждане и опростяване на Европейските стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (ESRS), насочено към намаляване на административната тежест, засилване на пропорционалността на изискванията и подобряване на съгласуваността с останалите инструменти на правото на Европейския съюз. В този смисъл реформата Омнибус не се отклонява от по-ранния курс към регулаторна рационализация, а го доразвива чрез последователно пренастройване на рамката за отчитане във връзка с устойчивостта.

Дискусия и критичен анализ: политически противоречия и лобистки влияния

Омнибус директивата се утвърди като символ на задълбочаващи се политически противоречия в Европейския съюз относно бъдещето на корпоративното отчитане за устойчивост. Макар официалната аргументация на институциите на ЕС²⁴ да акцентира върху необходимостта от „опростяване“, „намаляване на административната и отчетната тежест“ и „укрепване на конкурентоспособността“, процесът на подготовка и приемане на директивата породил широки дебати относно прозрачността на законодателния процес и възможното влияние на икономически и индустриални интереси върху регулаторния дневен ред на Съюза.

Особено показателни в това отношение са конкретни обстоятелства като значителното повишаване на праговете, определящи обхвата на задължителното отчитане за устойчивост, елиминирането на малките и средните предприятия, допуснати до търговия на регулиран пазар, като самостоятелна категория задължени субекти и произтичащото от това отпадане на значителна част от отчетните задължения за голям брой предприятия, както и ограничаването на изискванията относно проследяването на въздействията по веригата на създаване на стойност. Според множество критични становища тези изменения трудно могат да бъдат обяснени единствено със съображения за административна ефективност. Напротив, в част от доктрината промените се разглеждат като резултат от политически компромис, формиран под влияние на продължителен и системен натиск, който според редица наблюдатели и заинтересовани страни произхожда от корпоративни и индустриални среди, възприемащи въвеждането на регулаторни изисквания в областта на ESG (Environmental, Social and

²⁴ Вж. съображенията към преамбюла на Директива (ЕС) 2026/470 и съдържащите се в тях препратки към доклада на Марио Драги „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ („The Future of European Competitiveness“).

Governance) факторите като режим, свързан с увеличаване на разходите и ограничаване на пазарната гъвкавост.

Още преди приемането на измененията представители на юридическата общност изразяват критика относно възможното отслабване, преразглеждане или заличаване на член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта (Corporate Sustainability Due Diligence Directive – CSDDD). Според тях премахването на тази разпоредба поражда рискове от нормативна и политическа несъгласуваност и непоследователност на политиките в рамките на Съюза и повишава вероятността от съдебни производства. В отправените към Европейската комисия, Съвета и Европейския парламент призови се настоява да не се допускат изменения в рамките на т.нар. Омнибус пакет за опростяване, които биха могли да доведат до отслабване или премахване на действащите изисквания относно плановете за климатичен преход (Climate Transition Plans – CTP), предвидени в член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта (Corporate Sustainability Due Diligence Directive – CSDDD). Според застъпваните в доктрината становища отслабването на тези изисквания би могло допълнително да задълбочи рисковете от непоследователност на политиките и правна несигурност, както и да изложи Европейския съюз, държавите членки и много предприятия в Съюза на повишен риск от съдебни спорове.

В член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 (CSDDD), впоследствие заличен с Директива (ЕС) 2026/470, беше предвидено задължение за дружествата, попадащи в приложното поле на директивата, да приемат и прилагат плановете за климатичен преход (Climate Transition Plans – CTP), съобразени с целите на Парижкото споразумение за климата. Показателно е, че още в рамките на законодателния процес позициите на Съвета и на Европейския парламент разкриха различни подходи към ревизията на това задължение. Докато мандатът на Съвета предвиждаше значително отслабване на съответните изисквания, позицията на Европейския парламент, приета на 13 ноември 2025 г., предвиждаше пълното премахване на това задължение. В публикация на *Reuters* се посочва, че на 13 ноември 2025 г. Европейският парламент е подкрепил изменения, които премахват задължението дружествата да очертават плановете за смекчаване на изменението на климата. По-конкретно, Европейският парламент е подкрепил позиция, съгласно която приложното поле на Директива (ЕС) 2024/1760 (CSDDD) се ограничава до предприятия с най-малко 5000 служители и 1,5 млрд. евро оборот годишно, а задължението дружествата да изготвят и представят плановете за изпълнение на ангажиментите, свързани с изменението на климата (plans to meet climate change commitments), отпада. В правната доктрина се застъпва становището, че подобна дерогация представлява *отклонение* от принципите на правна последователност и регулаторна предвидимост.

В две отворени писма, публикувани на 17 февруари 2025 г. и 8 май 2025 г., група правни учени изразяват опасения, че отслабването или премахването на

изискванията относно плановете за климатичен преход (Climate Transition Plans – СТР) може да се окаже несъвместимо с правните задължения на Европейския съюз и държавите членки, да задълбочи нормативната несъгласуваност, да увеличи рисковете за засегнатите предприятия и да има неблагоприятни последици за тяхната репутация и конкурентоспособност. Според авторите подобно развитие би могло да породи правна и политическа фрагментация и да повиши вероятността от съдебни спорове и производства не само срещу предприятията, но и срещу държавите членки и институциите на Европейския съюз.

Значителна част от критичните анализи се основават на опасенията, че премахването на член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 може да породи рискове и дългосрочни последици от различно естество и на различни равнища. Според част от критиците такова развитие би могло да доведе до многопластова правна несъгласуваност и до по-широка регулаторна фрагментация. Всичко това има потенциал да подкопае основополагащите елементи на регулаторната архитектура на Европейския съюз в областта на устойчивото развитие.

В този контекст реформата Омнибус надхвърля рамките на техническа или процедурна промяна на съществуващата нормативна уредба и се утвърждава като проявление на регулаторно преориентиране, обусловено от напрежението между първоначалните амбиции на Европейската зелена сделка и засилващия се стремеж към повишаване на геоикономическата конкурентоспособност чрез намаляване на регулаторната тежест. В научната и политическата дискусия все по-ясно се откроява тази дилема между стремежа на Европейския съюз да утвърди глобално лидерство в областта на устойчивото развитие и засилващите се политически призови за ограничаване на регулаторната тежест върху предприятията.

В част от доктрината, както и сред критиците на директивата, се поддържа становище, че стесняването на обхвата и ограничаването на съдържанието на изискванията за оповестяване на информация по екологичните, социалните и управленските въпроси крие риск от ерозиране на прозрачността, отслабване на корпоративната отчетност и подкопаване на доверието в европейската рамка за устойчиво финансиране. Това поставя под съмнение дългосрочната последователност при изпълнението на ангажиментите по Европейската зелена сделка, доколкото подобни регулаторни отстъпления биха могли да намалят ефективността на изгражданата години наред рамка за корпоративна устойчивост.

От тази гледна точка Омнибус директивата поставя въпроса за способността на Европейския съюз да съхрани баланса между икономическата конкурентоспособност, целите на устойчивото развитие и влиянието на различните заинтересовани групи върху процеса на формиране на европейските политики. В това напрежение се проявява и по-широкият дебат относно бъдещата еволюция на европейския социален и регулаторен модел в условията на засилващи се икономически, геополитически и конкурентни предизвикателства.

Опасения за нормативна несъгласуваност

Наред с изложените дотук критики в доктрината се поддържа становището, че премахването на член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта поражда рискове от нормативна несъгласуваност както на макрополитическо, така и на микрополитическо равнище.²⁵ Изтъква се, че на макрополитическо равнище подобно развитие би било в противоречие със стратегическите цели на Европейската зелена сделка (European Green Deal) и би отслабило ангажимента на Европейския съюз за постигане на климатична неутралност до 2050 г., закрепен в Регламент (ЕС) 2021/1119 за създаване на рамка за постигане на климатична неутралност (Европейският закон за климата). Според застъпваните становища то би могло да постави под съмнение и последователното изпълнение на международните ангажименти на Европейския съюз по Парижкото споразумение относно климата от 2015 г., както и да отслаби приноса на Съюза за постигането на Целите за устойчиво развитие на Организацията на обединените нации и по-специално Цел 13 „Действие за климата“²⁶. В този смисъл се подчертава, че подобна промяна би могла да засегне изпълнението на международните ангажименти на Европейския съюз в областта на ограничаването на глобалното затопляне и изменението на климата.

Изразяват се също опасения, че обсъжданото премахване на член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 на микрополитическо равнище би могло да доведе до несъответствие между стратегическите цели на Европейския съюз в областта на климата и правните задължения на предприятията в тази област. Отбелязва се още, че би възникнало нормативно напрежение между изискванията за отчетност във връзка с устойчивостта, установени с Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD), и липсата на задължение за приемане и прилагане на планове за климатичен преход. Според част от участниците в дебата подобно развитие би поставило под съмнение съответствието с принципа на корпоративната отговорност по отношение на правата на човека, залегнал в основата на режима на надлежна проверка, въведен с Директива (ЕС) 2024/1760 (CSDDD).

Опасения за политическа несъгласуваност и регулаторна фрагментация: парадоксът на двойния стандарт

В доктрината се откроява тезата за политическа несъгласуваност и регулаторна фрагментация, определяни като своеобразен парадокс на двойния стандарт. Подчертава се, че амбициозните цели на Европейския съюз за постигане на климатична неутралност до 2050 г. и намаляване на емисиите на

²⁵ Запазването на съгласуваността, включително по отношение на предприятията, попадащи извън обхвата на членове 19а и 29а от Директива 2013/34/ЕС, изисква специално внимание и евентуално предприемане на действия от страна на Европейския парламент, Съвета, Комисията и европейските надзорни органи (ЕНО) (Директива (ЕС) 2026/470, съображение 9).

²⁶ През септември 2015 г. Общото събрание на ООН прие Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие и нейните 17 цели за устойчиво развитие (ЦУР). Програмата до 2030 г. и Парижкото споразумение относно изменението на климата, прието на 12 декември 2015 г. и отворено за подписване на 22 април 2016 г., представляват глобална рамка за международното сътрудничество в областта на устойчивото развитие и неговото икономическо, социално, екологично и управленско измерение.

парникови газове с най-малко 55 % до 2030 г., за декарбонизация и преход към нисковъглероден икономически модел трудно биха могли да бъдат постигнати при отсъствието на ефективни механизми за тяхното осъществяване.

Изтъква се, че отслабването на задълженията за разработване на планове за климатичен преход (Climate Transition Plans – CTP), както и липсата на механизъм за контрол и надзор върху изпълнението на ангажиментите, свързани с климатичния преход, и върху прозрачността и последователността на корпоративните политики, биха възпрепятствали постигането на целите на макрополитическо равнище. В този смисъл в доктрината се поддържа становището, че отслабването на корпоративните задължения в областта на климатичния преход би породило несъответствие между политическите цели на Европейския съюз в областта на климата и инструментите за тяхното практическо реализиране.

В средите на юридическата общност се изразяват опасения от повишаване на вероятността от съдебни спорове и други правни рискове, свързани с отслабването или премахването на изискванията относно плановете за климатичен преход. Наред с това се изтъква, че потребители и представители на гражданското общество биха могли да търсят правна защита при наличие на практики, свързани със заблуждаващи екологични твърдения („greenwashing“), които не се подкрепят от реални действия за климатичен преход, смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране, както и при несъответствия между публично декларираните екологични ангажименти и действително предприетите действия (Орешкова, 2024)²⁷. В част от доктрината се застъпва и становището, че премахването на разпоредбата на член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта (CSDDD) би могло да постави въпроса за съответствието с международните ангажименти на Европейския съюз по Парижкото споразумение относно климата.

Според част от експертните становища е възможно искиове за причинени климатични вреди да се предявяват въз основа на твърдения за неизпълнение на поетите ангажименти за намаляване на емисиите на парникови газове, както и на твърдения за нарушаване на права, свързани с опазването на околната среда и климата, включително права по Хартата на основните права на Европейския съюз.

В доктрината се обсъждат и възможни рискове за предприятията. Посочва се, че инвеститори и акционери биха могли да предявяват искиове на основание недостатъчна ангажираност с климатичния преход и мерките за смекчаване на последиците от изменението на климата, недостатъчна прозрачност в областта на корпоративното управление или несъответствие между публично декларираните

²⁷ Рисковете, свързани с климата, трябва да бъдат оценявани въз основа на принципа на „двойната перспектива на същественост“ и интегрирани в бизнес процесите (Орешкова, 2024). Концепцията за „двойната перспектива на същественост“ е нормативно закрепена с Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD) с цел съчетаване на целите за опазване на околната среда и социалната справедливост с целите за дългосрочна рентабилност.

политики и реално предприетите действия. Обръща се внимание и на възможни допълнителни икономически последици, изразяващи се в отказ от застрахователно покритие или налагане на по-високи застрахователни премии за предприятия, които не разполагат с ясни планове за климатичен преход.

Вероятност от съдебни производства срещу ЕС, държавите членки и предприятията

В доктрината се обръща внимание и на риска от увеличаване на съдебните производства срещу Европейския съюз, държавите членки и предприятията. Посочва се, че пред Съда на Европейския съюз биха могли да бъдат образувани производства, свързани с преценката за съответствието на законодателни актове на институциите на Съюза с Договорите на Европейския съюз, общите принципи на правото и основните права. Наред с това не се изключва възможността за възникване на спорове относно законосъобразността на актове или решения, свързани с отслабването на режима, установен с член 22 от Директива (ЕС) 2024/1760 (CSDDD), впоследствие заличен с Директива (ЕС) 2026/470.

В отделни държави членки биха могли да възникнат съдебни производства с различен изход, което допълнително би засилило регулаторната фрагментация. Предприятията биха могли да бъдат въввлечени в спорове с национални органи за защита на потребителите, органи по конкуренция, компетентни органи в областта на опазването на околната среда или други органи, ангажирани със защитата на правата на човека. Обръща се внимание и на възможността за възникване на международни арбитражни производства, основани на принципа на справедлив и равнопоставен режим (Fair and Equitable Treatment – FET) на инвеститорите в контекста на климатичните политики.

Според застъпваните становища евентуалното увеличаване на броя на климатичните иски би могло да породи дългосрочни правни и финансови последици както за публичния, така и за частния сектор. Не се изключва възможността за възникване на задължения за обезщетяване на вреди, както и на неблагоприятни финансови последици и допълнителни разходи за предприятията вследствие на необходимостта от адаптиране към променената регулаторна среда.

Рискове за финансовите пазари и инвеститорите

От гледна точка на пазарите за финансиране на устойчивото развитие Омнибус директивата може да бъде разглеждана като значима регулаторна промяна, която има потенциала да засегне стабилността, предвидимостта и последователността на европейската ESG екосистема. Въпреки че реформата официално се обосновава с необходимостта от намаляване на административната и финансовата тежест и повишаване на конкурентоспособността на предприятията в Европейския съюз, очакваните последици поражда опасения сред инвеститорите, анализаторите и останалите участници на финансовите пазари.

Особено показателни в това отношение са ограничаването на обхвата на отчитащите се предприятия, отслабването на достъпа до информация по веригата на стойността и ревизирането на Европейските стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (ESRS). Според критиците на реформата тези промени могат да отслабят един от основните принципи на Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD) – изграждането на единна система за предоставяне на надеждна, сравнима, пълна и прозрачна информация относно аспектите на устойчивостта в рамките на Европейския съюз.

В становището си от 8 май 2025 г. ЕЦБ²⁸²⁹ подчертава, че достъпът до висококачествени, стандартизирани и сравними данни относно аспектите на устойчивостта е структурна предпоставка за ефективното функциониране на финансовите пазари и за надеждната оценка на рисковете от страна на инвеститорите, кредиторите и надзорните органи. Същевременно институцията подкрепя намеренията за опростяване на изискванията, но изразява опасения относно повишаването на праговете и изключването на голям брой предприятия от обхвата на задължителното отчитане за устойчивост, което – според становището на институцията – може значително да ограничи достъпа до съществена информация, включително до данни за емисиите на парникови газове, и да създаде затруднения за инвеститорите, кредиторите и надзорните органи при оценката на климатичните и преходните рискове. ЕЦБ предупреждава и за риск от систематични изкривявания вследствие на преобладаващото доброволно оповестяване, което може да доведе до „self-selection bias“ („пристрастие към самоизбор“), тъй като предимно предприятия с по-добри ESG показатели биха оповестявали информация за устойчивостта. Това от своя страна би довело до намаляване на представителността и сравнимостта на информацията и би затруднило оценката на рисковете, свързани с финансовата стабилност. В становището си ЕЦБ застъпва позицията за запазване на по-широк обхват на задължителното отчитане и препоръчва то да продължи да се прилага поне за предприятията с 500 и повече служители. Институцията изтъква значението на висококачествената информация относно аспектите на устойчивостта за оценката на рисковете и за нормалното функциониране на финансовата система.

В анализа си Reclaim Finance³⁰ критикува пакета Омнибус като мащабна инициатива за дерегулация, която обезсмисля задълженията за надлежна проверка и отчитането за устойчивост. Според Reclaim Finance проектът е разработен чрез непрозрачен процес, който пренебрегва правилата за управление и демократичните норми на Съюза и поставя под заплаха години наред

²⁸ European Central Bank (2025). Opinion of the European Central Bank of 8 May 2025 on proposals for amendments to corporate sustainability reporting and due diligence requirements. Opinion CON/2025/10.

²⁹ Като институция с мандат за поддържане на ценовата и финансовата стабилност и със значими надзорни функции, Европейската централна банка заема специфично място в европейската рамка на устойчиво финансиране, тъй като разполага с експертен капацитет за оценка на климатичните и преходните рискове, както и за идентифициране на информационни дефицити, които биха могли да засегнат стабилността на финансовата система.

³⁰ Reclaim Finance (2025). EU Omnibus: a playground for industry lobbies. Available at: <https://reclaimfinance.org/site/en/2025/03/06/eu-omnibus-a-playground-for-industry-lobbies/> (Last accessed on 15 March 2025).

законодателна работа, насочена към гарантиране, че предприятията зачитат човешките и социалните права, опазват околната среда и се привеждат в съответствие с климатичните цели. В този контекст Reclaim Finance анализира пакета Омнибус в свой доклад и констатира висока степен на сходство между предложенията, включени в пакета Омнибус, и исканията на индустриални лобита (Medef/BDI/Confindustria, Френската банкова федерация, Business Europe и Американската търговска камара), което – според Reclaim Finance – създава впечатление, че законодателното предложение в значителна степен е било повлияно от корпоративни и индустриални интереси.

„Исканията на четирите групи... до голяма степен съвпадат. Очертава се ясна обща насока, която в голяма степен съответства на предложението на Комисията. Всъщност всички мерки от пакета Омнибус са поне частично съгласувани с разгледаните искания на лобистките групи“ – посочва Reclaim Finance (2025). „70 % (7 от 10) от исканията, включени в писмото, подписано от Medef/BDI/Confindustria, са намерили място в законодателното предложение, представено от Европейската комисия. Френската банкова федерация (FBF) успява да включи 62 % от своите искания (8 от 13) в окончателния текст. И това не бяха незначителни искания: те активно лобираха за окончателно изключване на финансовите услуги, за отслабване на отговорностите и санкциите или за суспендиране на Директивата за надлежна проверка (CSDDD). По всички тези точки те постигнаха голяма първа победа, която сега ще зависи от Европейския парламент и Съвета на ЕС,“ – твърди Reclaim Finance (2025).

„Предвид непрозрачността на процеса..., фактът, че съдържанието на „Омнибус“ съвпада в голяма степен с исканията на големите лобита в сектора, не може да бъде пренебрегнат. Това подсказва, че структурата на „Омнибус“ е до голяма степен резултат от корпоративно влияние, което представлява катастрофално нарушение на правилата на ЕС. Тъй като „Омнибусът“ би отслабил сериозно рамките за защита на човешките права и околната среда, които са необходими, за да се насочи блокът към действия в областта на климата, спирането му е както демократична, така и социално-екологична необходимост,“ (Reclaim Finance, 2025).

Предвид изложените критики може да се предположи, че инвеститорите, разчитащи на висококачествени данни за оценката на рисковете, свързани с екологичните, социалните и управленските фактори, могат да се изправят пред редица затруднения, обусловени от повишената вероятност за:

- фрагментиране на информацията, отнасяща се до аспектите на устойчивостта;
- намаляване на сравнимостта на информацията, отнасяща се до аспектите на устойчивостта;
- оповестяване на непълна, фрагментарна и непоследователна информация;

- засилване на несъответствието между обхвата и качеството на оповестяваната информация и информационните потребности на заинтересованите страни, включително инвеститорите;
- затрудняване на достъпа до последователна, сравнима и верифицируема информация;
- повишаване на риска от практики на „greenwashing“ и селективно оповестяване на информация;
- намаляване на възможностите за ефективни сравнения на предприятия, сектори и пазари.

Според критиците вместо да укрепи доверието в европейската политика и рамка за финансиране на устойчивото развитие, реформата създава допълнителна регулаторна несигурност. Това има важно значение за институционалните инвеститори, рейтинговите агенции и финансовите посредници, чиято дейност зависи от дългосрочната стабилност и предвидимост на регулаторната среда. При липсата на достатъчно надеждни ESG данни съществува риск от затруднено ценообразуване по отношение на устойчивите инвестиции, повишаване на разходите за оценка на риска и отслабване на интегрирането на екологичните, социалните, управленските и свързаните с правата на човека фактори в инвестиционните стратегии и бизнес модели.

В по-широк план критиците предупреждават, че подобна дерегулаторна тенденция може да намали интереса към европейските капиталови пазари като среда за устойчиви инвестиции и постепенно да отслаби позицията на Европейския съюз като глобален лидер в областта на устойчивото финансиране. След години на постепенно изграждане на солидна регулаторна архитектура, включително Директива (ЕС) 2022/2464 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD), Регламент (ЕС) 2019/2088 относно оповестяването на информация за устойчивостта във финансовия сектор (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR) и Регламент (ЕС) 2020/852 относно създаването на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (Регламент за Таксономията на ЕС), според тези позиции Омнибус директивата създава впечатление за политическо отстъпление и нормативна непоследователност.

От тази гледна точка директивата не представлява само административно облекчение за предприятията, а поставя въпроси относно устойчивостта на модела, върху който функционират съвременните пазари за финансиране на устойчивото развитие. Именно доверието в качеството и сравнимостта на информацията е ключов ресурс за устойчивото финансиране, а всяко отстъпление от този принцип може да доведе до намаляване на пазарната ефективност и отслабване на общественото доверие в политиките на ЕС като цяло.

Ерозия на европейската регулаторна рамка за устойчивост:

критична перспектива

В част от доктрината и експертните среди Омнибус директивата се разглежда като симптом на регулаторна ерозия в европейската политика в областта на устойчивостта. Вместо да укрепи постигнатото чрез Директива (ЕС) 2022/2464 (CSRD) и Директива (ЕС) 2024/1760 (CSDDD), реформата въвежда поредица от изменения, които според критиците отслабват ключови елементи на първоначално изградената регулаторна архитектура.

Тази ерозия се проявява в няколко различни направления:

- ерозия на обхвата – значително намаляване на броя на предприятията, попадащи в приложното поле на регулацията;
- ерозия на качеството на оповестяваната информация – отслабване на изискванията за оповестяване и външно уверяване;
- ерозия на прозрачността и проследимостта по веригата на създаване на стойност – ограничаване на възможностите за оценяване на въздействията по веригата на стойността;
- ерозия на институционалната последователност – изразяваща се в частично отстъпление от вече възприети стратегически цели в рамките на Европейската зелена сделка и политиката в областта на устойчивото финансиране.

В този контекст критиците на реформата подчертават, че Европейският съюз постепенно се отдалечава от амбициозния интегриран модел на регулиране, заложен в първоначалната концепция на Директива (ЕС) 2022/2464 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (CSRD) и Директива (ЕС) 2024/1760 относно надлежната проверка на дружествата във връзка с устойчивостта (CSDDD). Според тези позиции се наблюдава преход към по-фрагментиран, по-ограничен и по-реактивен регулаторен подход, в рамките на който съображенията за икономическа и технологична конкурентоспособност, стимулиране на иновациите и намаляване на административната тежест започват да доминират над дългосрочните цели за устойчивост.

Подобна трансформация поражда въпроси относно способността на Европейския съюз да изпълни поетите ангажменти в областта на социалната политика, правата на човека, климата и околната среда. Според критични оценки отслабването на регулаторната рамка може да намали ефективността на механизмите на корпоративното отчитане за устойчивост, да затрудни проследяването на реалните въздействия върху околната среда и обществото и да намали надеждността и полезността на информацията относно аспектите на устойчивостта за инвеститорите и другите заинтересовани страни.

От тази гледна точка Омнибус директивата се интерпретира не просто като техническа корекция на съществуващото законодателство, а като сигнал за промяна в политическите приоритети на Европейския съюз. Според критиците

директивата отразява отслабване на политическата воля за поддържане на силна, последователна и амбициозна регулаторна рамка под влиянието на засилващ се икономически и геополитически натиск.

Заклучение

Приемането на Омнибус директивата в кратки срокове предизвиква широк обществен, политически и академичен дебат, както и разнопосочни оценки относно бъдещето на регулирането в областта на устойчивостта в рамките на Европейския съюз.

Наблюдава се процес на преориентиране на Европейския съюз към по-силно диференциращ, функционално и пропорционално ориентиран регулаторен модел, който обхваща Европейските стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта (ESRS), режимите на уверяване чрез изразяване на сигурност и механизмите за регулиране по веригите на създаване на стойност. Особено значение придобива въведеният с Директива (ЕС) 2026/470 ограничителен механизъм „value chain cap“ („праг на веригата на създаване на стойност“), който следва да бъде разглеждан като част от по-широка трансформация в правото на Съюза. В този контекст принципите на правна сигурност, пропорционалност и регулаторна ефективност се утвърждават като коректив на нарастващата нормативна интензивност в областта на регулирането на устойчивостта.

Анализът обосновава извода, че Омнибус директивата не следва да бъде разглеждана като техническа корекция на съществуващите регулаторни режими, а като индикатор за структурна промяна в политическите приоритети на Европейския съюз. Съображенията, свързани с конкурентоспособността и административната ефективност, започват да оказват по-силно влияние върху дългосрочната регулаторна архитектура на устойчивото развитие. От една страна, европейските институции са изправени пред необходимостта да укрепват конкурентоспособността на европейската икономика в условията на засилваща се глобална конкуренция, икономическа несигурност и геополитически натиск. От друга страна, ограничаването на регулаторните изисквания, свързани с екологичните, социалните и управленските аспекти на дейността (ESG), поражда опасения относно възможно намаляване на прозрачността, отслабване на корпоративната отчетност и ерозиране на доверието в механизмите на устойчивото финансиране.

Наред с това в научната и експертната литература все по-често се поставя въпросът за съвместимостта на реформата с дългосрочните ангажименти на Европейския съюз по Европейската зелена сделка и целта за високо равнище на защита на околната среда. В този смисъл директивата се интерпретира в част от доктрината като потенциално отстъпление от първоначалната концепция за силно обвързваща корпоративна отчетност поради възможните последици за екологичната устойчивост, политиките по декарбонизация и аспектите на социалната справедливост. Официалната позиция на Европейската комисия

отхвърля подобна интерпретация, като подчертава, че целта на реформата е постигането на същите стратегически цели чрез по-ефективен, пропорционален и по-малко административно обременяващ подход.

В този контекст приемането на пакета от предложения Омнибус може да се разглежда като индикатор за нарастващото напрежение между регулаторната амбиция на Европейския съюз в областта на устойчивото развитие и стремежа към по-гъвкав и по-малко обременяващ режим за предприятията. Именно това напрежение очертава един от ключовите въпроси пред бъдещото развитие на европейската регулаторна рамка за устойчивост – намирането на устойчив баланс между икономическата ефективност, правната сигурност, институционалната пригодност и дългосрочните цели на устойчивото развитие.

В своята цялост приетите изменения очертават системна реорганизация на баланса между регулаторната амбиция и административната изпълнимост в рамките на европейския модел на устойчиво финансиране. Омнибус директивата следва да се разглежда не като изолирана техническа ревизия, а като ключов етап в еволюцията на правната рамка на Европейския съюз в областта на корпоративната устойчивост. Реформата бележи преход от кумулативно експанзивен към структурно диференциращ модел на регулиране, при който се пренастройва съотношението между обхвата на регулацията, интензитета на нормативните изисквания и институционалната приложимост на режимите на отчитане и надлежна проверка.

В по-широк план извършените изменения свидетелстват за доктринална трансформация на модела на корпоративното отчитане за устойчивост в правото на Европейския съюз. Това развитие отразява стремеж към нормативно балансирана, функционално диференцираща и институционално приложима регулаторна архитектура, в рамките на която се търси по-добро съчетаване между целите на устойчивото развитие и изискванията за икономическа ефективност, правна сигурност и пропорционалност. Способността на Европейския съюз да съхрани и укрепи този баланс ще бъде сред определящите фактори за това дали Съюзът ще успее да запази позицията си на глобален лидер в областта на устойчивото регулиране, без да уронва общественото доверие, социалната легитимност и ефективността на своите политики.

Източници

- Abnett, K., Blenkinsop, P. (2025). EU lawmakers back further weakening of contentious sustainability laws. Reuters, 13 November 2025. Available at: <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/eu-lawmakers-back-further-weakening-sustainability-law-2025-11-13/> (Last accessed on 21 June 2026).
- Accountancy Europe (2025). Omnibus explained: key changes to CSDDD. Factsheet, 4 March 2025. Available at: <https://accountancyeurope.eu/publications/omnibus-explained-key-changes-to-csddd/> (Last accessed on 24 June 2026).
- Accountancy Europe (2025). Omnibus explained: key changes to CSRD. Factsheet, 4 March 2025. Available at: <https://accountancyeurope.eu/publications/omnibus-explained-key-changes-to-csrd/> (Last accessed on 24 June 2026).

- Accountancy Europe (2025). Omnibus explained: key changes to sustainability reporting standards. Factsheet, 4 March 2025. Available at: <https://accountancyeurope.eu/publications/omnibus-explained-key-changes-to-sustainability-reporting-standards/> (Last accessed on 24 June 2026).
- Bloomberg Law. SEC Authority over Climate-Related Disclosures for Investors. Professional Perspective. Available at: <https://www.bloomberglaw.com/external/document/X1FN9PBS000000/capital-markets-professional-perspective-sec-authority-over-clim> (Last accessed on 15 March 2025).
- Commission Delegated Regulation (EU) 2019/815 of 17 December 2018 supplementing Directive 2004/109/EC of the European Parliament and of the Council with regard to regulatory technical standards on the specification of a single electronic reporting format. OJ L 143, 29.5.2019, pp. 1–792. Current consolidated version as amended.
- Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. OJ L, 2023/2772, 22.12.2023.
- Commission Recommendation (EU) 2025/1710 of 30 July 2025 on a voluntary sustainability reporting standard for small and medium-sized undertakings. OJ L, 2025/1710, 5.8.2025.
- Confindustria (2026). EU competitiveness, Confindustria calls for temporary halt to ETS, 12 February 2026.
- Dine, J., Sjøfjell, B., Johnston, A. et al. (2025a) (2025a). Open letter expressing concern regarding the ‘Omnibus Simplification Package’ and the potential weakening of Article 22 of the Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Open letter, 17 February 2025. Available at: <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/eu-25-legal-academics-express-concern-over-omnibus-proposal-call-against-re-opening-of-article-22-csddd/> (Last accessed on 24 June 2026).
- Dine, J., Sjøfjell, B., Johnston, A. et al. (2025b) (2025b). Open letter expressing concern regarding the amendment proposed in the ‘Omnibus Simplification Package’ which would significantly weaken Article 22 of the Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Open letter, 8 May 2025. Smith School of Enterprise and the Environment, University of Oxford. Available at: https://www.smithschool.ox.ac.uk/sites/default/files/2025-05/Letter_Legal_Scholars_EU_Art_22_CSDDD_2025.pdf (Last accessed on 24 June 2026).
- Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. OJ L 322, 16.12.2022, pp. 15–80. Current consolidated version as of 18 March 2026.
- Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859. OJ L, 2024/1760, 5.7.2024. Current consolidated version as of 18 March 2026.
- Directive (EU) 2026/470 of the European Parliament and of the Council of 24 February 2026 amending Directives 2006/43/EC, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 and (EU) 2024/1760 as regards certain corporate sustainability reporting requirements and certain corporate sustainability due diligence requirements. OJ L, 2026/470, 26.2.2026. Current consolidated version as of 18 March 2026.
- Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts, amending Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC and repealing Council Directive 84/253/EEC. OJ L 157, 9.6.2006, pp. 87–107.
- Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of

- the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. OJ L 182, 29.6.2013, pp. 19–76. Current consolidated version as of 18 March 2026.
- Draghi, M. (2024). Address by Mr. Mario Draghi at the presentation of the report on the Future of European Competitiveness in the European Parliament, 17 September 2024. Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en?prefLang=bg (Last accessed on 15 March 2025).
- Draghi, M. (2024). The Future of European Competitiveness: A Competitiveness Strategy for Europe. European Commission, Brussels.
- EFRAG (2025). EU Commissioner Albuquerque addresses EFRAG SRB on ESRS Simplification Mandate. 28 March 2025. Available at: <https://www.efrag.org/en/news-and-calendar/news/eu-commissioner-albuquerque-addresses-efrag-srb-on-esrs-simplification-mandate> (Last accessed on 28 March 2025).
- ESGnews.bg (2024). CSDDD – новата директива на ЕС за устойчивост по веригата на доставки. Available at: <https://esgnews.bg/csddd-novata-direktiva-na-es-za-ustojchivost-po-verigata-na-dostavki/> (Last accessed on 15 March 2025).
- European Central Bank (2025). Opinion of the European Central Bank of 8 May 2025 on proposals for amendments to corporate sustainability reporting and due diligence requirements (CON/2025/10). Frankfurt am Main, 8 May 2025. Available at: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/legal/ecb_leg_con_2025_10.en.pdf (Last accessed on 24 June 2026).
- European Coalition for Corporate Justice (ECCJ) (2025). Not simplification, but full-scale deregulation designed to dismantle corporate accountability. Statement against Omnibus. 24 February 2025. Available at: <https://corporatejustice.org/publications/not-simplification-but-full-scale-deregulation/> (corporatejustice.org in Bing) (Last accessed on 22 June 2026).
- European Commission (2018). Action Plan: Financing Sustainable Growth. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2018) 97 final, Brussels, 8 March 2018.
- European Commission (2019). The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2019) 640 final, Brussels, 11 December 2019.
- European Commission (2025). Commission simplifies rules on sustainability and EU investments, delivering over €6 billion in administrative relief. Press release. Brussels, 26 February 2025. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_614 (Last accessed on 24 June 2026).
- European Council, Council of the European Union (2024). Budapest Declaration on the New European Competitiveness Deal. Press release, 8 November 2024. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/11/08/the-budapest-declaration/> (Last accessed on 15 March 2025).
- European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) (2024). Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed Micro-, Small- and Medium-sized Enterprises (VSME). Brussels: EFRAG. Available at: <https://www.efrag.org/en/projects/voluntary-sustainability-reporting-standard-for-smes-vsme> (Last accessed on 24 June 2026).
- FinancialRegulations.eu (2026). EU Omnibus Package 2026: CSRD Scope Reduced by 80% – What Changed and Who Is Still In Scope. 19 March 2026. Available at: <https://financialregulations.eu/eu-omnibus-package-2026-csrd-scope-reduced-by-80-what-changed-and-who-is-still-in-scope/> (Last accessed on 22 June 2026).
- Hoogervorst, H. (2019). *IASB Chair on What Sustainability Reporting Can and Cannot Achieve*. Speech delivered at the Climate-Related Financial Reporting Conference, Cambridge University, United Kingdom, 2 April 2019. Available at: <https://www.ifrs.org/news-and->

- events/news/2019/04/speech-iasb-chair-on-sustainability-reporting/ (Last accessed on 15 March 2025).
- IFRS Foundation, International Sustainability Standards Board (ISSB). IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. London: IFRS Foundation, 2023.
- IFRS Foundation, International Sustainability Standards Board (ISSB). IFRS S2 Climate-related Disclosures. London: IFRS Foundation, 2023.
- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) (2024). International Standards on Assurance Engagements (ISAEs). New York: International Federation of Accountants (IFAC).
- Mares, R. (2023). Directors' Duties during the Green Transition under EU Law – Reform and Ramifications from Corporate Sustainability Due Diligence. *Nordic Journal of European Law*, Vol. 6, Special Issue, pp. 1–32.
- Mares, R. (2024). Corporate Self-Regulation and the Climate: The Legal Trajectory of Sustainability Due Diligence in the European Union. In: O. Quirico and W. Baber (eds.), *Implementing Climate Change Policy: Designing and Deploying Net Zero Carbon Governance*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 245–263. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009341493.016>.
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) (2022). OHCHR welcomes progress on the EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) and calls for strong human rights safeguards. Available at: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/02/ohchr-welcomes-progress-eu-corporate-sustainability-due-diligence-directive> (Last accessed on 22 June 2026).
- Opinion of the European Central Bank of 8 May 2025 on proposals for amendments to corporate sustainability reporting and due diligence requirements (CON/2025/10), OJ C, C/2025/3667, 13.6.2025. Available at: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/legal/ecb.leg_con_2025_10.en.pdf (Last accessed on 24 June 2026).
- Oreshkova, H. (2024). Corporate Reporting on Sustainability Accompanied by Meaningful Disclosure on Climate-related Issues – an Imperative of Good Governance. *Industrial Relations and Public Development / Индустириални отношения и обществено развитие*, Issue No. 2, pp. 59–85. Available at: <https://www.cceol.com/search/viewpdf?id=1300388> (Last accessed on 22 June 2026).
- PwC (2025). 'Stop the clock' directive and new reliefs for ESRS 'wave 1' reporters, 16 July 2025. Available at: <https://viewpoint.pwc.com/ca/en.html> (Last accessed on 24 May 2025).
- Reclaim Finance (2025). EU Omnibus: a playground for industry lobbies. Available at: <https://reclaimfinance.org/site/en/2025/03/06/eu-omnibus-a-playground-for-industry-lobbies/> (Last accessed on 15 March 2025).
- Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector. OJ L 317, 9.12.2019, pp. 1–16.
- Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088. OJ L 198, 22.6.2020, pp. 13–43.
- Regulation (EU) 2023/2859 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 establishing a European Single Access Point providing centralised access to publicly available information of relevance to financial services, capital markets and sustainability, and amending Regulations (EU) No 600/2014, (EU) No 909/2014 and (EU) 2016/1011. OJ L, 2023/2859, 20.12.2023.
- Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. OJ L 130, 16.5.2023, pp. 52–104.
- United Nations (2015). Paris Agreement. Paris, 12 December 2015.

United Nations (2015). Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. New York: United Nations.

United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI) (2024). European Sustainability Reporting Standards (ESRS), 3 April 2024. Available at: <https://www.unepfi.org/impact/interoperability/european-sustainability-reporting-standards-esrs/> (Last accessed on 15 March 2025).

БТА (2025). „БФБПЧ: Предложението „Омнибус“ на Европейската комисия е рискова дерегулация, подкопаваща корпоративната отговорност“. Прессъобщение на Българския форум на бизнес лидерите по правата на човека (БФБПЧ), 26 февруари 2025 г.

Ван Дам, Х. (2014). „EFRAG – Европейската консултативна група по финансово отчитане. Процедурата на СМСС за контрол върху качеството преди издаване на окончателната версия на стандарт или важно изменение на стандарт“. Счетоводство, № 8, с. 1–4.

Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 на Комисията от 17 октомври 2023 година за изменение на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на коригирането на критериите за размер за микро-, малките, средните и големите предприятия или групи (Текст от значение за ЕИП). ОВ L, 2023/2775, 21.12.2023 г.

Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година за изменение на Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Директива 2013/34/ЕС по отношение на отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (Текст от значение за ЕИП), ОВ L 322, 16.12.2022 г., стр. 15–80.

Директива (ЕС) 2024/1306 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 година за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на сроковете за приемане на стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта за някои сектори и за някои предприятия от трети държави (Текст от значение за ЕИП). ОВ L, 2024/1306, 8.5.2024 г.

Директива (ЕС) 2024/1760 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 година относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и Регламент (ЕС) 2023/2859 (Текст от значение за ЕИП), ОВ L, 2024/1760, 5.7.2024 г.

Директива (ЕС) 2026/470 на Европейския парламент и на Съвета от 24 февруари 2026 година за изменение на директиви 2006/43/ЕО, 2013/34/ЕС, (ЕС) 2022/2464 и (ЕС) 2024/1760 по отношение на някои изисквания за отчитане на предприятията във връзка с устойчивостта и някои изисквания за дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта (Текст от значение за ЕИП), ОВ L, 2026/470, 26.2.2026 г.

Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 година относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета (Одитната директива). ОВ L 157, 9.6.2006 г., стр. 87–107.

Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (текст от значение за ЕИП), ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19–76. Консолидиран текст. Достъпно на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex:32013L0034> (последно посетен на 24 юни 2026 г.).

Директива 2014/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи.

Европейска комисия (2025). Компас на конкурентоспособността за ЕС: възстановяване на конкурентоспособността и осигуряване на устойчив просперитет. Брюксел, 29 януари 2025 г.

Европейска комисия (2025). Съобщение за медиите „Комисията опростява правилата относно устойчивостта и инвестициите на ЕС, като осигурява административно облекчение в размер на над 6 милиарда евро“, Брюксел, 26 февруари 2025 г. Достъпно на: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_25_614 (последно посетен на 20 юни 2026 г.).

Европейски парламент (2024). „Европа е изправена пред избор между повече интеграция, парализа или разпадане“. Съобщение за медиите, 17 септември 2024 г. Достъпно на: <https://www.europarl.europa.eu/news/bg/press-room/20240913IPR23903/evropa-e-izpravena-pred-izbor-mezhdu-poveche-integratsiia-paraliza-ili-razpadane> (последно посетен на 15 март 2025 г.).

Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, обн., ДВ, бр. 72 от 27 август 2024 г., в сила от 6 юли 2024 г., изм. и доп. ДВ, бр. 17 от 28 февруари 2025 г.

Закон за независимия финансов одит, обн., ДВ, бр. 95 от 8 декември 2015 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 17 от 28 февруари 2025 г.

Лавчиев, Н. (2025). „Европа призна, че изостава в иновациите от САЩ и Китай. Какво предвижда Брюксел за следващите 5 години“. Свободна Европа. Достъпно на: <https://www.svobodnaevropa.bg/a/inovacii-izkustven-ingelekt-kapachki-evropeiska-komisia/33297163.html> (последно посетен на 24 май 2025 г.).

Министерство на околната среда и водите, Пресцентър (2024). „ЕС въведе механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите“, 17 януари 2024 г. Достъпно на: <https://www.moew.government.bg/bg/es-vuvode-mehanizum-za-korekciya-na-vuglerodnite-emisii-na-granice/> (последно посетен на 15 март 2025 г.).

Програма на Организацията на обединените нации за околната среда (UNEP). Цел 13: Действия в областта на климата. Достъпно на: <https://www.unep.org/explore-topics/sustainable-development-goals/why-do-sustainable-development-goals-matter/goal-13> (последно посетен на 15 март 2025 г.).